

Prestegårdene skilte



Lesja prestegard bærer det gamle navnet Hov, et tegn på at stedet også var sentralt i førkristen tid. Garden er en viktig kulturminneeiendom med flere fredete bygninger i et barskt klima.



Selje prestegard med seks freda bygninger ligger midt i tettstedet og har vært besøkt av tre konger. I katolsk tid lå prestegården på selve klosterøya.



Verdal prestegard, Stiklestad. Dagens prestebolig er fra 1921, og står på det gamle opprinnelige firkanntunet. Prestegården har vært fylkets representasjonssted.

Stort og viktig historisk materiale er utgitt av Opplysningsvesenets fond. Bøkene om fondets prestegårder: Lesja, Nesset, Meldal, Verdal og Selje prestegard gir innblikk i en annen tid. En tid hvor presten måtte ha departementets godkjenning for å få innlagt vann, elektrisitet, bad eller telefon.

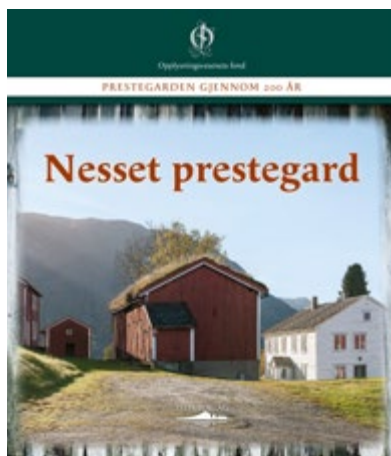


Sigrun Berdal

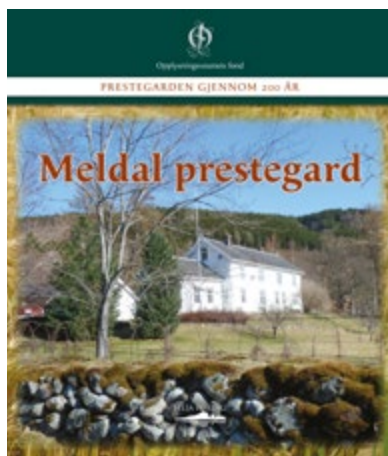
Kulturhistoriker. Arbeider med informasjon, arkiv og historiske kilder i Opplysningsvesenets fond.

Prestegårdene ble eid og forvaltet av Ovf gjennom Kirke departementet frem til 2001. Etter den tid ble ansvaret for prestegårdsforvaltningen skilt ut som et eget forvaltningsorgan.

seg fra andre gårder



Neset prestegard, hvor prestesønnen Bjørnstjerne Bjørnson hadde sin barne- og ungdomstid. I 2010 ble Neset prestegard tildelt Olavsrosa som museum og kultursenter.



Meldal prestegard er et stort anlegg i full drift. Prestegarden er knyttet til presten Jacob von der Lippe, kjent som poteteprest. Prestegardshagen bærer hans navn.



«Rids af den eventuelle vandleidning til Lesja prestegaard», etter flere runder i departementet fra 1906 til 1911.

18 år for telefon

I boka om Lesja prestegard får vi høre at det gikk 18 år fra presten første gang søkte om telefon og fram til den faktisk ringte i huset. Telefon ble regnet som en privat sak, og det var ingen enkel sak for en presset kommuneøkonomi høyt til fjells. Departementets kontor mente utgiftene skulle deles. I et brev skriver presten at det ville være «en lettelse for embedets betjening» og forpakkeren føyde til, med blyant, at prestegarden lå isolert og at det ville være praktisk når dyrlege «i hast måtte tilkalles». Da telefonen ringte på Lesja prestegard i 1933, var det stor stas. Seks år senere kom elektrisitet til bygda, og det «vyrde departement» fikk takk hvor det stod «... vi gikk fra rum til rum både ute og

inne og frydet oss over forandringen».

Et signalbygg

Prestegårdene og prestefamiliene har utvilsomt hatt stor betydning for mange lokalsamfunn gjennom årene, både innenfor skole, helse, kultur, utbygging og næringsveier. I tillegg var prestegarden et signalbygg og den sentrale landbrukseiendommen i bygda. Presten var gjerne en innovator som stod for nye driftsmetoder og planteslag. I bokheftet om Meldal får vi høre at presten Parelus (1793–1818) prekte om poteten og anla nytte- og prydhage foran våningshuset.

Fra boplikt til boligordning

At boplikten for prester, som ble

lovfestet av Christian 5. i 1687, ble opphevet høsten 2015 gjør prestegårdshistoriene særlig aktuelle i dag. Boplikten har vært avgjørende for opprettholdelsen og forvaltningen av norske prestegårder, som i tillegg til å være bosted for prestefamilien også tidligere skulle være en del av inntektgrunnlaget for prestene.

Ukjente kart og brev

Heftene om Selje, Lesja, Neset, Meldal og Verdal og Selje prestegard har vært et samarbeidsprosjekt mellom Romsdalsmuseet og Ovf. For lokalhistorien er arkivmateriale og eiendomskartene et særegent og viktig bidrag. Heftene kan kjøpes gjennom selja@selja.no eller ved å kontakte ovf@ovf.no. 📧